

REKOMENDACIJOS PEDAGOGAMS, ŠVIETIMO PAGALBOS SPECIALISTAMS

MOKYMOŠI SUNKUMŲ TURINČIŲ MOKINIŲ SAVIVERTĖS STIPRINIMAS

Paprastai mokiniai, turintys mokymosi sunkumų, prastai save vertina. Bijodami suklysti, jie dažnai iš viso nelinkę rodyti iniciatyvos ir imtis veiklos, o kartais - desperatiškai siekia pripažinimo destruktiviu elgesiu. Dažnai tie mokiniai, kurie savimi nepasitiki, yra linkę siekti pripažinimo netinkamais būdais, žemindami kitus, smurtaudami. Kiti vaikai pradėti jų nemėgti ir jie tampa klasės „juokdariais“.

Mokiniai mokykloje dažnai girdi, ko negalima daryti, ko nepadare arba netgi prognozes - „nieko tau nepavyks“, „tu nežiūri į lentą“, „kur spoksai“, „artėja egzaminai, bet aš abejoju, kad tu juos išlaikysi“ ir pan. Nuolat siunčiami neigiami pranešimai neduoda laukiamo rezultato, o tik pasitarnauja tam, kad vaikai pradeda pykti ir tampa agresyvūs.

Neigiama pranešimą paverskite teigiamu nurodymu

- ❖ Stenkitės išvengti neigiamų nuostatų mokinio atžvilgiu - „tinginys“, „negalintis susikaupti“, „nevykėlis“ ir pan.
- ❖ Būkite pozityviais pedagogais. Stenkitės įtraukti į klasės veiklą, skirkite pareigas, leiskite būti atsakingais, o nepasisekus - neparodykite nusivylimo.
- ❖ Dažniau pagirkite, o ne priekaištaukite mokiniui. Tokiu būdu parodysitėte, kad jis gali būti kitoks (pvz. „šaunuolis, kad supratai, kad ir kitiems turi būti suteikta proga pakalbėti“). Girkite už konkretų elgesį ir tą pasakykite tinkamu laiku. Tai turi būti tikra, be jokio melo. Kai mes giriame mokinį už tai, ko mes patys nelaikome pasiekimu, jam susidarys įspūdis, kad mes esame nesąžiningi. Jis patirs „rūgštaus saldainio efektą“.
- ❖ Jei jums kyla pyktis - tuo metu stenkitės giliai ir lėtai įkvėpti ir sulaikyti kvėpavimą kiek galite ilgiau, po to lėtai iškvėpti. Darykite taip 3-5 kartus. Duokite sau laiko nusiraminti, kad nepriimtumėte skubotų sprendimų ar susilaikytumėte nuo niekam nenaudingų komentarų.

Parodykite mokiniui priimtino elgesio pavyzdį

- ❖ Parodykite pagarbą mokiniui, pvz. „Oi atsiprašau, nenorėjau tavęs nutraukti. Prašau pabaik kalbėti. Gal aš nepamiršiu, ką norėjau pasakyti“.

- ❖ Pasikalbėkite asmeniškai ir pasakykite, ko iš jo tikėtės, pvz. „Visi nori pakalbėti, norėčiau, kad tavo pasisakymas būtų kuo trumpesnis”.
- ❖ Kaip įmanoma dažniau vartokite įvardį „aš”. Pavyzdžiui: „Aš noriu, kad tu pabaigtum rašyti šią eilutę”, „Aš manau, kad tu gali dar truputį susikaupti, kad pabaigtum daryti pratimą” ir pan.

Kai mokinys atsisako daryti užduotį

- ❖ Pirmiausia supraskime, kad jis greičiausiai bijo, kad jam nepavyks jos atlikti, todėl jis ir atsisako.
- ❖ Svarbu, kad užduotis būtų įgyvendinama. Nustatykite tikslą (ką turi konkrečiai padaryti), užduotį padalinkite į mažas dalis, paruoškite papildomos medžiagos, jei reikia.
- ❖ Užduotis turi būti įdomi („palenktyniauk su savimi”, „kai reikia man sudaryti sakinį iš sudėtingų žodžių, aš galvoju linksmas frazes”).
- ❖ Paaiškinkite, kaip gyvenime gali praversti šios žinios. Pavyzdžiui: jūs mokote anglų kalbą, pasakykite, kad jis galės geriau valdyti kompiuterį ir naršyti internete, bendrauti svetainėse.

Kai mokinys prisiima klasės „juokdario” („atpirkimo ožio”) vaidmenį

- ❖ Atminkite, kad nesaugiai pasijutęs mokinys, lenktyniaujantis dėl aukšto statuso klasėje, gali išsigąsti savimi pasitikinčių bendraamžių ir nesąmoningai ieškoti galimybių, kaip pasipriešinti potencialiems varžovams. Tokiu būdu mokinys leidžia savimi pasinaudoti.
- ❖ Ką daryti? Būtina problemą įvardinti klasėje viešai apie tai kalbant.
- ❖ Paaiškinkite mokiniui apie atstūmimo grupėje reiškinį, įsitikinkite, kad vaikas suprato, kad kiti bendraamžiai jam primeta nepageidaujamą elgesį jį provokuodami, pamokykite, kaip jam elgtis ir padėkite išgyventi visus klasės (grupės) gyvavimo etapus.
- ❖ Aiškinkite mokiniui, kad pyktis - normali reakcija, tačiau ją būtina kontroliuoti („šviesoforo principas”, lėtas skaičiavimas atbuline tvarka).
- ❖ Mokykite atkaklumo „užsikirtusios plokštelės” principu - pvz. „aš prastai jaučiuosi, kai tu prašai, kad meluočiau dėl tavęs”. Tegu vaikas kartoja, tiek kiek reikia, kad oponentas nuo jo pasitrauktų. Tai pasyvaus pasipriešinimo metodas.
- ❖ Pamokykite mokinį „supainioti” pašnekovą, tokiu būdu atremiant žodines patyčias. Tegu komiškai ar absurdiškai atsako į jam sakomas nuoskaudas, pvz.: „Tu labai netvarkingai atrodei, visiškai nemadinga”, galėtų būti toks atsakymas (su šypsena veide): „Taip, tu teisus. Reikėtų man labiau savimi pasirūpinti”.
- ❖ Nukreipkite mokinį į pozityvią (fizinę) veiklą.

PADRĄSINKITE MOKINI

- ❖ Atminkite, kad mokinio padrąsinimas - vienas iš būdų, padedantis atskleisti vaiko galias ir suteikiantis drąsos elgtis pozityviai.
- ❖ Mokinys, turintis mokymosi sunkumų ir girdėdamas pastabas bei kritiką skausmingai išgyvena prarandantis savivertę, todėl ieško būdo išvengti klaidų ir verčiau renkasi nieko nedaryti, nei vėl klysti. Venkite tokių žodžių: „klaida, padarei blogai, neužbaigė, negerai, pataisyk” ir pan.
- ❖ Padrąsinti galima bet kada, o labiausiai tuomet, kai vaikui nesiseka. Padrąsinantis mokytojas nelaiko klaidų nesėkme.
- ❖ Padrąsinimo pavyzdžiai: „Tu esi puikus žmogus”, „Žinau, kad padarei geriausiai, ką gali”, „Matau, kad tu stengiesi parašyti gražiai”, „Tu gali...” ir pan.

*Rekomendacijas parengė Pasvalio ŠPT psichologė metodininkė Jolita Stipinienė (2020 m.)
remiantis šiais šaltiniais:*

1. M. Dovydaitienė, R. Jusienė „Konsultavimas mokykloje” (2014);
2. Dr. S. Briers „Laimingos vaikystės psichologija” (2011);
3. L. Daukšaitė „Kaip padėti vaikams priimti savo bendraamžius, turinčius neįprastų bruožų” (2008).